



STUDIJŲ KOKYBĖS VERTINIMO CENTRAS

Lietuvos edukologijos universitetas
***SOCIALINIS DARBAS* STUDIJŲ PROGRAMOS
VERTINIMO IŠVADOS**

Grupės vadovas: doc. dr. Rasa Naujaniėnė

Grupės nariai: Lekt. Audronė Vareikytė

DUOMENYS APIE ĮVERTINTĄ PROGRAMĄ

Studijų programos pavadinimas	Socialinis darbas
Studijų sritis	Socialiniai mokslai
Studijų kryptis (šaka)	Socialinis darbas (L500)
Studijų programos rūšis	Universitetinės studijos
Studijų pakopa	pirmoji
Studijų forma (trukmė metais)	nuolatinė (4 m.)
Studijų programos apimtis kreditais	210
Suteikiamas laipsnis ir (ar) profesinė kvalifikacija	Socialinio darbo bakalauras, socialinis darbuotojas

TURINYS

I. ĮŽANGA	4
II. PROGRAMOS ANALIZĖ	4
2.1. Programos tikslai ir numatomi studijų rezultatai	4
2.2. Programos sandara	5
2.3. Personalias	6
2.4. Materialieji ištekliai.....	7
2.5. Studijų eiga ir jos vertinimas	7
2.6. Programos vadyba.....	8
III. REKOMENDACIJOS.....	8
IV. APIBENDRINAMASIS ĮVERTINIMAS.....	9

I. IŽANGA

Ketinos vykdyti Socialinio darbo studijų programos (toliau - Programos) išorinis vertinimas organizuotas vadovaujantis 2013 m. balandžio 22 d. Studijų kokybės vertinimo centro direktoriaus įsakymu Nr. V-23 patvirtinta "Ketinos vykdyti studijų programos aprašo rengimo, jos išorinio vertinimo ir akreditavimo metodika".

Vertinimui pateikta pirmos pakopos socialinio darbo studijų krypties programa yra planuojama vykdyti Lietuvos edukologijos universiteto Socialinės edukacijos fakulteto Socialinio darbo ir sociologijos katedroje. Šiuo metu katedra įgyvendina antros pakopos *Socialinio darbo* ir pirmos pakopos *Taikomosios sociologijos* ir *Politikos sociologijos* studijų programas.

Pirmą kartą Programa teikta vertinimui 2013 m. ir ekspertų buvo įvertinta neigiamai, pateiktos 5 (penkios) rekomendacijos.

Prieš vizitą ekspertų grupė išnagrinėjo Programos aprašą, jo prieduose pateiktą informaciją, parengė pirmines išvadas ir suformulavo klausimus, padedančius pilnai išsiaiškinti išryškėjusius neaiškumus, taip pat po paskutiniojo išorinio vertinimo padarytus Programos pakeitimus.

Ekspertai 2014 m. vasario 21 d. vizitavo Socialinės edukacijos fakulteto Socialinio darbo ir sociologijos katedrą, kur susitiko su fakulteto administracija, Programos aprašo rengimo grupės rengėjais, dėstytojais, socialiniais partneriais, susipažino su Programos įgyvendinimui numatoma skirti materialine baze.

Programos analizė atlikta remiantis nacionaliniais teisiniais dokumentais, Programos rengėjų pateiktu Programos aprašu, kuris vertinimo metu buvo pakoreguotas atsižvelgiant į ekspertų pastabas ir rekomendacijas, pateiktas po vizito studijų programos vertinimo išvadų projekte.

II. PROGRAMOS ANALIZĖ

2.1. Programos tikslai ir numatomi studijų rezultatai

Programa atitinka universitetinių studijų pirmosios pakopos programos koncepciją ir Lietuvos kvalifikacijų sandaroje nustatytą kvalifikacijų lygį.

Programos tikslas ir studijų rezultatai, įvertinus ankstesnio išorinio vertinimo rekomendacijas, buvo peržiūrėti, sukonkretinti ir patikslinti. Programos tikslas yra tinkamas ir aiškus. Jis formuluojamas taip: *"parengti profesionalius socialinius darbuotojus, kurių veikla grindžiama žinių, gebėjimų ir vertybinių nuostatų bei patirties visuma, įgalinančia susiformuoti svarbiausioms socialinio darbuotojo profesinėms, socialinėms ir asmenybinėms kompetencijoms: socialinių problemų diagnostavimu ir informavimu, socialinės paramos organizavimu bei pokyčių vadybos, tarpasmeninių santykių formavimo ir komunikavimo, tarpininkavimo ir konsultavimo, refleksijos ir supervizijos, profesinės veiklos tobulinimo ir tinkamo atstovavimo socialinio darbo profesijai"*.

Programos tikslas ir studijų rezultatai yra pagrįsti akademiniais ir profesiniais reikalavimais.

Iš kitų Lietuvos universitetuose vykdomų socialinių darbuotojų rengimo programų, Programa išsiskiria tuo, kad studentams sudaromos galimybės pasirinkti dviejų grupių „gilinamuosius dalykus“ – „Socialinį darbą su jaunimu“ ir „Socialinį darbą su specialiųjų poreikių asmenimis“. Numatomų rengti specialistų poreikis grindžiamas Europos Sąjungos ir nacionaliniais socialinės srities prioritetais, gausa Lietuvoje įgyvendinamų Europos Sąjungos struktūrinių fondų finansuojamų bei valstybinių socialinių programų, Lietuvos demografinė situacija, jaunimo situacijos bei socialinių darbuotojų veiklos ypatumų tyrimais, tačiau apraše nepateikiami

darbdavių apklausos duomenys, todėl lieka neatsakytas klausimas, kaip darbdaviai vertina realų šių specialistų poreikį Lietuvos darbo rinkoje.

Programa teikiama tokiaame laikotarpyje, kuomet nebetenka galios Socialinio darbo studijų krypties reglamentas, tačiau dar nepatvirtintas socialinio darbo ekspertų grupės parengtas Socialinio darbo studijų krypties aprašo projektas. Galima teigti, kad Programos pavadinimas, turinys, suteikiama kvalifikacija, numatomi studijų rezultatai dera tarpusavyje ir atitinka Programos tikslą.

Stiprybės

Programos tikslas ir studijų rezultatai yra aiškūs, jie orientuoti į šiuolaikinio socialinio darbo aktualijas ir profesiniame socialiniame darbe vykstančius pokyčius. Pagrindžiant numatomų rengti specialistų poreikį, įvertinami Lietuvos ir Europos Sąjungos socialinės sritys prioritetai, strateginiai šalies dokumentai, socialinėje srityje diegiamos naujovės.

Didelis dėmesys skiriamas socialinių darbuotojų kompetencijų ugdymui darbu su jaunimu ir specialiųjų poreikių asmenimis. Tai profesinės veiklos sritys, kuriose pastaruoju metu vyksta pertvarkos, diegiamos naujovės, reikalaujančios socialinių darbuotojų profesionalumo, specialių profesinių žinių ir gebėjimų.

Silpnybės

Susitikimų metu buvo teigiama, kad kiekvienais metais pavasarį vyksta darbdavių apklausos apie specialistų poreikį, tačiau Programos apraše neanalizuojamas darbdavių požiūris dėl rengiamų specialistų poreikio, nėra pateikiami darbdavių apklausų rezultatai.

2.2. Programos sandara

Programos sandara atitinka nacionalinius teisinius dokumentus, kurie reglamentuoja reikalavimus pirmos pakopos universitetinėms programoms. Nuolatinė studijų trukmė – 3,5 metų, iššestinių – 4,5 metų, studijų apimtis 210 kreditų. Studijų plane 15 kreditų sudaro bendrauniversitetiniai studijų dalykai, 154 kreditai sudaro socialinio darbo studijų krypties dalykus, 25 kreditus sudaro pasirenkamieji dalykai, skirti gilesnei specializacijai ir 16 kreditų skirta praktikoms.

Programoje 9 kreditai skiriami „Pažintinei socialinio darbo praktikai“ ir 7 kreditai – Supervizuojamajai praktikai. Po ekspertų rekomendacijų taisant Programą, praktikoms buvo padidintas studento savarankiško darbo laikas, kas sudarys galimybes studentams daugiau laiko skirti savarankiškam veikimui praktikos vietoje.

2013 m. Programos išorinio vertinimo metu buvo pateikta rekomendacija peržiūrėti Programos specializacijas, orientuojantis į universiteto stiprybes. Į pastabą atsižvelgta: specializacijos, t.y. gilinamieji dalykai peržiūrėti. 2014 m. vertinamoje Programoje paliktos 2 (dvi) specializacijos, kurios yra aktualios šiuolaikinio socialinio darbo praktikoje.

Pagirtina tai, kad profesinės veiklos praktikoje numatyta atvejų refleksija ir supervizija. Praktikos užduotys siejamos su reflektyviaisiais ugdymo metodais, atliekami atvejų tyrimai.

2013 metais atliktame vertinime buvo siūloma peržiūrėti Programos sandarą, kad ji atitiktų teisės aktus ir tarpusavyje suderinti studijų dalykų turinį, numatomus rezultatus, studijų metodus bei studento studijoms numatytos literatūros apimtis. Programos sandara yra peržiūrėta ir pakeista. Po ekspertų rekomendacijų pateiktų 2014 metais, Programos sandara buvo dar kartą peržiūrėta, patobulinti dėstomų dalykų aprašai, jie papildyti naujesne pagrindine ir papildoma profesine literatūra. Studijų dalykų aprašuose savarankiško darbo užduotys yra susietos su socialinio darbo tematika.

Studijų dalykai išdėstyti semestrais, laikomasi logikos bei tinkamo studijų dalykų skaičiaus semestruose. Kontaktiniam darbu skiriama apie 40 proc. studijų dalykų laiko, kas perspektyvoje,

remiantis teisiniais dokumentais dar gali būti mažinama, padidinant studentų savarankiško darbo valandas.

Stiprybės

Programos sandara atitinka LR teisės aktų, reglamentuojančių aukštojo mokslo studijas, reikalavimus. Profesinės veiklos praktikoje taikoma refleksija ir supervizija. Praktikos užduotys siejamos su reflektyviaisiais ugdymo metodais, atliekami atvejų tyrimai. Studijų dalykų aprašai papildyti socialinio darbo profesine literatūra.

Silpnybės

Programos sandaroje ir dalykų aprašuose nenumatoma nagrinėti socialiniam darbui svarbių socialinių mokslų teorijų, tokių kaip: Socialinė sistemų teorija, Ekologinė perspektyva, Gyvenimo modelis ir kt.

2.3. Personalas

Programoje numatytas akademinis personalas atitinka Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2010 m. balandžio 9 d. įsakymo Nr. V-501 „Laipsnį suteikiančių pirmosios pakopos ir vientisųjų studijų programų bendrųjų reikalavimų aprašas“ reikalavimus ir šiuo metu galiojanti LR Švietimo ir mokslo ministro įsakymą „Dėl socialinio darbo studijų krypties reglamento patvirtinimo“ (2008.04.09. Nr.ISAK-980).

Numatoma, kad Programoje dirbs daugiau nei 30 dėstytojų. Numatomų dėstytojų skaičius ir kvalifikacija yra pakankami studijų rezultatams pasiekti, tačiau iš kitos pusės, tokia gausa dėstytojų kelia abejonių dėl koordinavimo užtikrinimo, t.y. tarpusavio susikalbėjimo, tarpdalykinio bendradarbiavimo įtvirtinimo siekiant bendrų tikslų. Susitikimo su ekspertais metu akademinis personalas patikino, kad profesiniam tobulėjimui sudaromos galimybės, kas yra svarbu pradėdant įgyvendinti Programą.

Ankstesniame Programos išoriniame vertinime buvo pažymėta, kad *“rekomenduojama stiprinti akademinį personalą įtraukiant į akademinio personalo sudėtį dėstytojus, išmanančius socialinio darbo studijų krypties esmę ir ypatumus. Atsakingai išanalizuoti galimybes perkelti akademinio personalo patirtį dirbant socialinės pedagogikos studijų programose į socialinio darbo studijų programos įgyvendinimą”*. Po 2014 metais pateiktų ekspertų rekomendacijų personalas buvo sustiprintas įtraukiant 8 naujus dėstytojus. Iš Programoje numatytų dėstyti dėstytojų 5 dėstytojai turi socialinio darbo magistro kvalifikacinį laipsnį, 5 - turi socialinio darbo praktinės patirties, 8 - pagal jų publikacijas turi patirties socialinio darbo ir socialinės politikos srityje. Dalis dėstytojų turi dėstyti patirties LEU vykdomoje *Socialinio darbo magistrantūros studijų* programoje. Universitete vykdomi struktūriniai pokyčiai taip pat sudaro prielaidas personalo stiprinimui.

Socialinis darbas yra atskira studijų kryptis, kurios Programos turinį apsprendžia nacionaliniai ir tarptautiniai socialinio darbo profesiją reglamentuojantys dokumentai. Socialinis darbas kaip mokslas neturi atskiros mokslo krypties, o yra sociologijos mokslo krypties šaka. Programoje tarp dėstytojų yra įtraukta tik viena sociologijos mokslų daktarė. Atsižvelgiant į socialinio darbo profesijos integralų ryšį su sociologijos mokslu, ekspertai rekomendavo įtraukti daugiau sociologijos krypties mokslininkų ir dėstytojų, tačiau į šią ekspertų pastabą nebuvo atsižvelgta.

Stiprybės

Numatomas dėstytojų skaičius ir jų kvalifikacija yra pakankami Programoje numatomiems studijų rezultatams pasiekti. Dėstytojai turi dalyvavimo tarptautiniuose ir nacionaliniuose projektuose patirties. Dauguma dėstytojų neabejotinai gerbtini ir daug nuveikę tokiose srityse, kaip socialinė pedagogika, specialioji pedagogika, personalo vadyba, informatika, humanitariniai mokslai. Programoje numatyti dėstytojai turi praktinės socialinio darbo patirties, kas užtikrina socialinio darbo teorijos ir praktikos integralumą. Supervizuojamosios praktikos dėstytoja yra

tiek socialinio darbo magistrė, tiek ir profesionali supervisorė, kas leidžia numanyti tinkamą šios praktikos tikslų pasiekimą. Vizito metu, tiek Programos administratoriai, tiek Programos rengėjai, tiek akademinis personalas buvo nusiteikę geranoriškai ir savikritiškai, išreiškė norą atkakliai tęsti Programos tobulinimą. Buvo išsakyta mintis, kad patvirtinus Programą, bus ieškoma ir daugiau kompetentingų socialinio darbo srities dėstytojų ir praktikų.

Silpnybės

Remiantis dėstytojų gyvenimo aprašymais socialinis darbas kaip studijų kryptis daugumai dėstytojų nėra pagrindinė mokslinių interesų sritis. Ši išvada daroma peržiūrėjus akademinio personalo gyvenimo aprašymuose nurodytus mokslinius interesus, dėstomus dalykus, mokslines publikacijas, vykdytus projektus. Programos rengėjai nepakankamai kritiškai pažvelgė į numatomo personalo sąrašą, kaip buvo rekomenduota ekspertų apibendrinamajame vertinime.

2.4. Materialieji ištekliai

Kaip teigia Programos rengėjai, įgyvendinant Programą bus naudojamos naujai įrengtos modernios Socialinės komunikacijos instituto 8 auditorijos ir 15 bendrauniversitetinių auditorijų. Visos auditorijos aprūpintos videoprojektoriais, kompiuteriais, grafoprojektoriais, stacionariomis lentomis, kita audio ir video technika. Taip pat yra patalpos su mobiliomis kėdėmis tinkamos praktikos refleksijoms grupėse bei grupinei supervizijai. Vizito metu buvo parodytas naujai įrengtas dėstytojų kabinetas su video konferencijoms tinkama įranga.

Taip pat pademonstruotas metodinis kabinetas, kuriame kaupiama metodinė literatūra, tačiau socialinio darbo krypties literatūros jame yra akivaizdžiai per mažai. Įvertinus tai, kad jau vykdomos antrosios pakopos socialinio darbo studijos ir ketinant vykdyti pirmosios pakopos socialinio darbo studijas profesinės literatūros lietuvių ir užsienio šalių kalbomis kaupimas bibliotekoje ir metodiniuose kabinetuose išlieka aktualus.

Po ekspertų rekomendacijų sustiprinti materialieji Programos ištekliai, atnaujintos sutartys su socialinio darbo (magistro) programos partneriais ir darbdaviais, todėl galima teigti, kad Programoje numatoma tinkama bazė praktikoms.

Rengėjai raštu informavo, kad „LEU universiteto bibliotekoje buvo pertvarkyti ir pergrupuoti literatūriniai ir metodiniai socialinio darbo krypties ištekliai, jie taip pat padidėjo iki 1907 pavadinimų, kuriuos galima rasti LEU bibliotekos elektroniniame kataloge (paieškos langelyje suvedant *soc* darb** internetiniu adresu <http://leu.lt/biblioteka/lt>).“ Tačiau peržvelgus bibliotekos išteklius pagal pateiktą nuorodą, paaiškėjo, kad didžiąją išteklių dalį sudaro ne socialinio darbo studijų krypties literatūra.

Stiprybės

Studijoms numatytos patalpos, įranga yra tinkama ir jos pakanka. Atnaujinti profesinės literatūros fondai LEU bibliotekoje, be to, vizito metu fakulteto administracija išreiškė Programai palaikymą įsigyjant reikiamą užsienio šalių profesinę literatūrą.

Silpnybės

Turi būti toliau stiprinami metodiniai ištekliai socialinio darbo studijoms, papildant juos lietuvių ir užsienio šalių profesine socialinio darbo literatūra.

2.5. Studijų eiga ir jos vertinimas

Priėmimo į studijas reikalavimai yra pagrįsti nacionaliniais teisiniais aktais. Tvarka yra skelbiama universiteto tinklapyje ir kitais būdais. Numatomi taikyti studijų metodai tinkami studijų rezultatams pasiekti. Apraše nurodoma, kad „Bendruosius dalykų studijų rezultatų vertinimo ir jų apskaitos reikalavimus reglamentuoja LEU Studijų tvarkos aprašas, kuriame

numatyti du dalyko vertinimo būdai – egzaminas arba savarankiško darbo (projekto) gynimas“. Universitete numatyta vertinimo sistema yra aiški ir viešai prieinama internetinėje universiteto svetainėje.

Stiprybės

Studijų eiga ir jos vertinimas vykdomas remiantis nacionaliniais dokumentais ir LEU pagrindiniais dokumentais ir tvarkomis.

Silpnybės

-

2.6. Programos vadyba

Apraše nurodoma, kad Programos kokybė bus užtikrinama keliais lygiais: universiteto, instituto, katedros ir studijų programos komiteto. Studijų programos komitetas yra sudaromas pagal Lietuvos edukologijos universiteto Senato 2011 m. kovo mėn. 28 d. patvirtintus universiteto studijų programų komiteto nuostatus. Tai nuolat veikiantis organizacinis darinys, atsakingas už programos parengimą, jos atnaujinimą, stebėseną ir savianalizę.

Apraše teigiama, kad „katedros vedėjas periodiškai tikrina, kaip atliekamas dėstytojo planuotas darbas, lanko dėstytojų vedamas paskaitas/praktinius užsiėmimus bei seminarus, išsako katedrai ir instituto tarybai nuomonę apie darbo kokybę ir šį darbą vertina“ (28 psl.). Kokybės vadyba turėtų būti labiau decentralizuojama, numatant aktyvesnę studentų vaidmenį studijų kokybės stebėsenoje ir vertinime.

Aukštosios mokyklos veikloje vyksta nuo 2013 metų pabaigos prasidėjusi struktūrinė pertvarka. Vykdomi pertvarkymai turėtų koreguoti ir iki šiol veikusią vadybos sistemą.

Stiprybės

Programos vadyba yra vykdoma remiantis nacionaliniais teisiniais dokumentais ir universitete patvirtinta tvarka. Tikėtina, kad universitete vykdomi struktūriniai pokyčiai atnaujins ir sustiprins Programos įgyvendinimui reikalingus žmogiškuosius išteklius bei padidins profesinę konkurenciją.

Silpnybės

Struktūriniai pokyčiai gali įnešti tam tikro laikino nestabilumo ir neužtikrintumo Programos vadyboje.

III. REKOMENDACIJOS

Atsižvelgti į analizės tekste pateiktas pastabas ir siūlymus bei šias žemiau išvardintas rekomendacijas:

- 3.1. Pagrindžiant programos poreikį, įtraukti darbdavių nuomonės tyrimus.
- 3.2. Įgyvendinant Programą atkreipti dėmesį į socialiniam darbui svarbių teorijų kritinę analizę.
- 3.3. Išnaudoti universitete vykdomų struktūrinių pertvarkymų galimybes, siekiant sustiprinti Programos akademinį personalą, įtraukiant sociologijos kvalifikacinį laipsnį turinčius dėstytojus.
- 3.4. Stiprinti metodinius išteklius socialinio darbo studijoms, papildant juos lietuvių ir užsienio šalių profesine socialinio darbo literatūra.

IV. Apibendrinamasis įvertinimas

Lietuvos edukologijos universiteto ketinama vykdyti studijų programa *Socialinis darbas* vertinama teigiamai.

Eil. Nr.	Vertinimo sritis	Srities įvertinimas, balai
1	Programos tikslai ir numatomi studijų rezultatai	3
2	Programos sandara	3
3	Personalas	2
4	Materialieji ištekliai	3
5	Studijų eiga ir jos vertinimas	4
6	Programos vadyba	3
	Iš viso:	18

1-Nepatenkinamai (yra esminių trūkumų, kuriuos būtina pašalinti)

2-Patenkinamai (tenkina minimalius reikalavimus, reikia tobulinti)

3-Gerai (sistemiškai plėtojama sritis, turi savitų bruožų)

4-Labai gerai (sritis yra išskirtinė)

Grupės vadovas: doc. dr. Rasa Naujanienė

Grupės nariai: Lekt. Audronė Vareikytė